

Yönetmen: Ali Özgentürk

Senaryo: Sadık Karlı, Ali Özgentürk

Oyuncular: Sumru Yavrucuk (Ayla), Erdal Küçükkömürcü (Yadigar), Adnan Tönel (Hüseyin)
1991/Türkiye/Türkçe/120

Sinema sanatı açısından öne çıkan, değer taşıyan ve üzerinde düşünülmesi gereken filmler vardır. Yönetmenliğini Ali Özgentürk'ün yaptığı *Çıplak*, bu filmlerden biri. Gerek konusu gerek yenilikçi, biçimsel arayışı itibarıyla kendini yukarıda tanımlanan çemberin içine alıyor. Film, "gösteren ve anlatan" olmanın ötesinde "deneyimleten ve hissettiren" bir anlayışı benimsiyor. Bütün bu özellikleriyle avangart bir tavır olan film, sinemamızda önemli bir örnek olarak dikkati çekiyor.

Aslında filmde takip edilebilecek birbiriyle bağlantılı akıcı bir olay örgüsü yok. Genel öyküyü Ayla ve Seher'in bir sanat akademisinde çıplak modellik yaptıklarını kocaları Yadigar ve Hüseyin'den saklamaları, fakat kocalarının durumu öğrenmesi sonucu yaşanan, aralarında bütünlük olmayan sıra dışı olaylar oluşturuyor. Öfkelenen kocalar her ne kadar eşlerini öldürme planları yapsalar da, sonunda ortak bir noktada buluşuyor ve dört arkadaş akademideki sanat öğrencilerine çıplak modellik yapmaya başlıyor. Genel öyküsü bu olan filmi sıra dışı yapan ne peki? Öncelikle filmde bir anlatıcı/dış ses bulunuyor. Anlatıcı, karakterlere film boyunca ne yapmaları gerektiğini söylüyor, onlarla konuşuyor, bir nevi üçüncü göz gibi... Karakterler ise bu durumdan rahatsız, kaldı ki bir sahnede Ayla kameraya bakıp "Artık rahat bırak bizi!" diyerek sitem ediyor. Belki de filmin 'çıplaklık' vurgusu esas olarak burada başlıyor ya da fark ediliyor. Anlatıcı, olaylara ara ara müdahale edip karakterleri izleniyormuş duygusu içerisine hapsederek onları 'çıplak' bırakıyor, bir şey saklamalarına izin vermiyor. Keza karılarının modellik yaptığını, kocaları bu şekilde öğreniyor. Filmin başında da Özgentürk, Ayla'nın çıplak olmaktan dolayı çekimser olduğunu yansıtıyor bize. Kocasıyla karanlıkta sevişiyor, sanat akademisinde soyunmaktan çekiniyor. Modellik yapmaya alışmasından sonra bile kocasının yanında çıplak kalmaktan çekiniyor, yastıkla göğüslerini gizliyor...

Filmde mizansen de son derece etkin kullanılmış; Ayla ve Seher'in modellik yaptığı sırada kocaları tarafından öldürüldüğünü hayal ettikleri sahne filmin görsellik açıdan en önemli ve en yaratıcı sahnelerinden birini oluşturuyor. Öldürme eylemi izleyiciye; şiddet unsurlarına yer vermeden klasik müzik eşliğinde estetik bir biçimde sunuluyor.

Meral Çetinkaya, Hüseyin'in annesi rolünde müthiş bir oyunculuk sergiliyor. Ölen kocasının hayalini kuran, 'Paşa' diye sayıklayan hafif bunamış bir anneyi canlandırıyor usta oyuncu. Sumru Yavrucuk, Hülya Karakaş, Erdal Küçükkömürcü ve Adnan Tönel de oyunculuklarıyla öne çıkıyorlar.

Çıplak aldığı bütün ödülleri, özellikle de 1993 Antalya Film Festivali En İyi Görüntü Yönetmeni ödülünü sonuna kadar hak eden bir film. Filmin iç mekan aydınlatmaları ve karakterleri vurgulayan aydınlatma düzenlemeleri oldukça başarılı. Bazı sahnelerde zamanın geçişini yine ışık yardımıyla anlıyoruz. Emir Kusturica'nın birçok filminin görüntü yönetmenliğini de yapmış olan Vilko Filac'ın, özenle yaratılmış görselliğin oluşturulmasında kuşkusuz önemli katkısı var.

Farklı bir sinematografik deneme olan *Çıplak*, dilinin dikkat talepkarlığına karşın, denemeci yaklaşımı ve ilginç konusuyla rahatlıkla kendini izlettiren ve üzerinde düşünülmeğe değercek filmlerden biri olarak dikkati çekiyor.

Didem Fişek – Kübra Avcı